



LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND



Fältgentiana.

Foto: © Tommy Karlsson

Beverandeplan för Natura 2000-området Galmsås SE0230231



Länsstyrelsen Östergötland

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Syftet är att hejda utrotningen av djur och växter samt att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Utpekandet av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att bevara de utpekade värdena i områdena långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar i vårt land regelbundet cirka 60 av de fåglar som listas i bilaga 1 i fågeldirektivet.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta görs i särskilda bevarandeplaner, men beskrivningen kan också ingå i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen finns en beskrivning av området med bevarandesyfte och bevarandemål för de naturtyper och arter som ska bevaras, och det ska framgå hur skyddet kan bidra till en gynnsam bevarandestatus för naturtyperna och arterna. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Bevarandeplanen underlättar förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken genom att den ger viktig information om området till bland annat markägare, myndigheter, exploatörer och naturvårdsförvaltare.

Bevarandeplanen utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Det gäller även för de bevarandeåtgärder och den naturvårdsskötsel som kan krävas för att bevara värdena, i den mån markägare eller andra brukare inte har möjligheten eller skyldigheten via andra lagar eller avtal att göra detta (till exempel miljöersättningar). Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras - den är ett "levande dokument". Det gör det möjligt för alla att bidra med ny kunskap och synpunkter genom att kontakta Länsstyrelsen.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Framtida naturvårdsarbete kan komma att leda till ytterligare ny kunskap som i sin tur kan leda till behov av justeringar av Natura 2000-områdets gränser, naturtyper eller arter. Vid förvaltning och tillståndsprövning är det viktigt att utgå från de befintliga värdena, inte bara de regeringsgodkända, varför det är av vikt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit bli regeringsgodkända ännu.

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av till exempel skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Reglerna enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller i Natura 2000-områden.

Länsstyrelsen Östergötland

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller utpekade arter i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön eller utpekade arter i området. Det är påverkan på de naturmiljöer och/eller arter som skyddas i området som är grunden för prövningen oavsett var källan till störningen ligger geografiskt. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§). Tillståndskravet aktualiseras när en verksamhet eller åtgärd kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt, det vill säga när det finns risk för skada.

Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i Natura 2000-området behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls dock samråd med Skogsstyrelsen istället. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare. För verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsskötsel och naturvårdsförvaltning av ett Natura 2000-område, i syfte att långsiktigt bevara de naturtyper och/eller arter som skyddas, krävs inte tillstånd.

Innehåll

Området Galmsås	5
6270 - Silikatgräsmarker	10
6410 - Fuktängar	10
Dokumentation	11
Bilaga: Kartor.....	12

Länsstyrelsen Östergötland



LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Bevarandeplan för Natura 2000 - området SE0230231 Galmsås

Kommun: Kinda

Områdets totala areal: 26,1 hektar

Markägareförhållande: Privat

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-19

Regeringsbeslut, historik:

Regeringen föreslår att området är av gemenskapsintresse (pSCI): 1998-12

Fastställts som ett område av gemenskapsintresse (SCI): 2005-01

Regeringen förklarar området som ett särskilt bevarandeområde (SAC): 2011-03

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

6270 – Silikatgräsmarker

6410 – Fuktängar

Området

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper och arter som förekommer i området.

Prioriterade bevarandevärden:

Inom Natura 2000-området Galmsås prioriteras naturtypen silikatgräsmarker (6270), som även är prioriterad inom Natura 2000-nätverket. Naturvärden som prioriteras är en artrik och hävdgynnad flora och fauna med nyckelarter som fältgentiana, trumgräshoppa och gullvivefjäril. Området har stora avsättningar av grus som avsatts i vid den senaste istiden som idag syns i landskapet som åsar och terrasseringsringar med mera. Geologin har skapat goda förutsättningar för den unika floran i området och därför prioriteras även att geologiska formationer i området bibehålls.

Motivering:

Galmsås ligger i ett mycket värdefullt åslandskap med dödisgröpar och välbetade hagmarker som omger sjön Galmern. Inom och kring Natura 2000-området finns stora arealer av välhävdade hagmarker med en lång hävdkontinuitet som slätteräng eller betesmark. Hävderna tillsammans med de unika geologiska avsättningarna under senaste istiden har skapat förutsättningar för en unik och hävdpräglad flora och fauna med få motsvarigheter i länet. I området finns bland annat de rödlistade arterna fältgentiana, trumgräshoppa, gullvivefjäril och kronärtsblåvinge. Området är också en del utav en av länets värdeattrakter för trivallöv.

Prioriterade åtgärder:

Fortsatt hävd och röjning av igenväxningsvegetation av Natura 2000-området och anslutande marker med liknande naturvärden.

Beskrivning av området

Galmsås ligger i södra Östergötland och runt gården breder ett böljande odlingslandskap ut sig innan skogen tar vid. Det är just den kuperade terrängen som bildats av inlandsisen, med åsbildningar och grusavlagringar, i betesmarkerna som ger området dess speciella karaktär.

Den hävdgynnade floran i betesmarkerna är mycket artrik och flera arter förekommer i stor mängd, till exempel jungfrulin, gullviva, solvända (*Helianthemum nummularium* ssp. *nummularium*, rödlistekategori NT) och backsmörblomma (*Ranunculus polyanthemos*, NT). I den sydvästra hagen och i den öster om Galmsås växer den sällsynta och rödlistade fältgentianan (*Gentianella campestris*, EN). Exempel på andra hävdgynnade växter är darrgräs, låsbräken, kattfot, stagg, svinrot, klasefibbla (*Crepis praemorsa*, NT), ormrot, spåtistel, ängsvädd, korskovall (*Melampyrum cristatum*, NT), brudbröd och sandmaskrosor. I betesmarkerna finns små gamla åkerlappar insprängda. Gödselpåverkan har på flera av dessa börjat avta, så att en naturlig flora har börjat etablera sig även i de gamla åkerlapparna. I en av de hagar som ligger öster om gården har till exempel de gamla åkrarna blivit helt utmagrade och fått en flora som karaktäriseras av torrmarkflora med stort inslag av gråfibblor, ängsklockor och gråbinka.

Den fina floran har även gett upphov till att Galmsås är ett av de absolut finaste områdena när det gäller fjärilsfaunan. Här flyger till exempel smalsprötad bastardsvärmare (*Zygaena osterodensis*, NT), klubbprötad bastardsvärmare (*Zygaena minos*, NT), bredbrämad bastardsvärmare (*Zygaena loniceræ*, NT) och mindre bastardsvärmare (*Zygaena viciae*, NT), kronärtsblåvinge (*Plebejus argyrognomon*, EN), svävflugedagsvärmare (*Hemaris tityus*, NT) och gullvivefjäril (*Hamearis lucina*, VU). Fjärilarna har även sällskap av trumgräshoppa

Länsstyrelsen Östergötland

(*Psophus stridulus*, EN), som trivs i torra och soliga sydsluttningar. Även de hotade dyngbagarna krokhorndyvel (*Onthophagus fracticornis*, NT) och rakhorndyvel (*Onthophagus nuchicornis*, NT) förekommer.

I området har också fyra fladdermusarter konstaterats, bland annat den imponerande större brunfladdermus som är vår största fladdermus och kan ibland ses under dygnets ljusa timmar. Som många andra organismer är de beroende av hålträd som bostad, varför tillgången på hålträd i landskapet är avgörande för förekomsten av många arter hos bland annat fladdermöss, fåglar och vedlevande leddjur.

Utifrån häradskartan från slutet av 1800-talet syns det att dagens betesmarker främst utnyttjades som betad utmark och slåtteräng med relativt många insprängda åkerlappar. Ungefär samma landskap förefaller finnas kvar under första halvan av 1900-talet, eventuellt hade andelen lövträd i de södra delarna av området minskat på 1900-talet. De största förändringarna har skett under de senaste 70 till 80 åren. Då mycket åkermark har tagits ur åkerbruk och blivit betesmark. Tack vara den sandiga jordmånen i området utarmas marken relativt snabbt och redan idag syns det att floran på dessa marker är mindre näringspåverkad än vad som kan förväntas. Andelen träd har också ökat, mestadels i omgivande marker.

Områdets bevarandemål

Naturtypspecifika bevarandemål preciseras under respektive naturtyp.

Målbilden för Galmsås är att Natura 2000-området samt angränsande marker med liknande naturvärden regelbundet ska hävdas på ett sådant sätt att de prioriterade naturvärdena i området bevaras långsiktigt.

Vad kan påverka området negativt

Naturtypspecifika hotbilder preciseras under respektive naturtyp.

Gemensamt för ingående naturtyper (6270 och 6410):

- Exploatering i eller i anslutning till området.
- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade och ljuskrävande floran och faunan.
- Överbete, alltför intensivt betestryck påverkar naturtypen negativt eftersom växter har svårt att komma upp i blom och ge nektar och pollen åt insekter. Växterna får även svårt att fröa av sig. Frånvaro av busksnår har en negativ inverkan på vissa blommande växter, unga träd och insekter. Snåren fungerar som refuger, viloplats eller som skydd från betande djur.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Kalkning och insådd av främmande arter skulle påverka floran negativt.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt. Även tillskottsutfodring och vinterbete av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar påverkar floran negativt.
- Kväveläckage från angränsande marker påverkar floran negativt.
- Fragmentering och isolering som uppkommer om liknande biotoper försvinner i det omgivande skogs- och jordbrukslandskapet, detta försvårar spridning, genutbyte och återkolonisation mellan gräsmarker. Plantering av skog kan dessutom skapa spridningsbarriärer.
- Skogsbruk i eller i anslutning till objektet: avverkningar annat än i naturvårdssyfte, markberedning och plantering. Virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon kan skada för naturtypen viktiga markförhållanden, samt leda till förändrad hydrologi.

Länsstyrelsen Östergötland

- Vildsvinsbök. Vilken effekt som bökande vildsvin har på florán i längden, om de återkommer ár till ár, finns det mycket lite kunskap om. Enstaka bök kan ha en positiv effekt på florán, då vissa frön kan få lättare att gro. Den återkommande uppbökningsen kan dock ha negativa effekter, då rötterna på fleråriga växter kan ta skada. Då vildsvinsstammen är mycket tät i området bör vildsvinen i möjligaste mån utestängas från betesmarkerna.
- Ohävdarter eller invasiva arter som till exempel örnbráken och blomsterlupin påverkar den konkurrenssvaga florán negativt. Detta är frámst ett problem i ohävdade och svagt hävdade marker samt i färbetesmarker.

Områdets bevarandeåtgärder

Art- eller naturtypspecifika åtgärder preciseras under respektive naturtyp.

Tabell 1: En generell sammanställning av bevarandeåtgärder omnämnda i den aktuella bevarandeplanen.

Bevarandeåtgärd	När	Var	Prioritet
Fortsatt hävd, frámst genom bete	Årligen	Hela Natura 2000-området	1
Röjning av igenväxningsvegetation (inklusive kulturlämningar)	Årligen eller vid behov	Hela Natura 2000-området	1
Störningsåtgärder för att gynna trumgráshoppa	Vid behov	Frámst i östra delarna men kan göras i hela Natura 2000-området	1
Hävd och röjning av igenväxningsvegetation	Årligen	Angränsande marker med naturvärden	2

Reglering av skydd och skötsel:

Enligt 12 kap. 8 § MB (Miljöbalken) är brukaren skyldig att ta hänsyn till natur- och kulturvärden vid all markanvändning i jordbruket. De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. MB förtydligas i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket. Enligt förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket får jordbruksmark tas ur produktion frámst efter anmälan till Länsstyrelsen, som då har möjlighet att förbjuda en ändrad markanvändning.

Alla naturtyper i området kan skötas med medel från EU:s miljöstödd. Miljöstödsreglerna uppdateras vart femte ár och kan i enstaka fall ha krav som står i motsättning till Natura 2000-områdets syfte. Natura 2000-naturtyperna behöver dock skötas i syfte att målen med Natura 2000-området uppnås. Detta är troligen inget problem i dagsläget (2017), men bör följas upp vid nya stödperioder och regeländringar. I Natura 2000-området Galmsås ingår nästan all naturtypsklassad mark i miljöersättningsåtaganden 2016, varför skydd och skötsel till stor del kommer att vara reglerad i tillräcklig omfattning. De trädvärden som finns i hagen är dock inte skyddade via miljöersättningsåtagandet.

Vid samråd som rör avverkning eller röjningar tas kontakt med ansvarig kontaktperson på Länsstyrelsen för Galmsås. Eftersom inget direkt hot mot trädvärdena förekommer i dagsläget gör Länsstyrelsen bedömningen att ingen ytterligare reglering krävs för att skydda området. Om detta inte räcker i framtiden kan skydd ges i form av till exempel bildande av biotopskyddsområde, naturvårdsavtal eller annan överenskommelse.

I hela Östergötland är det förbjudet att avvattna mark. Markavvattning är åtgärder som utförs för att avvattna mark, för att sänka eller tappa ur ett område eller för att skydda mot vatten om åtgärderna syftar till att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål. Markavvattning kräver alltid tillstånd (11 kap. 13 § MB). Ansökan om dispens och tillstånd för markavvattning prövas i normalfallet av Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen Östergötland

Alla fornlämningar skyddas enligt kulturmiljölagen (1988:950). Enligt 2 kap. 6 § kulturmiljölagen är det förbjudet att utan tillstånd ”rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning”. Hänsyn till forn- och kulturlämningar ska därmed tas vid åtgärder som görs för att bevara naturvärdena kopplade till Natura 2000.

Bevarandeåtgärder:

Områdets hävdhistoria är vägledande för den fortsatta skötseln. För att hagmarkernas naturvärden ska bevaras behöver markerna regelbundet vara välhävda så att ingen skadlig förnaansamling bildas, eftersom det missgynnar småväxta arter och försvårar frögroning.

Igenväxning behöver årligen eller vid behov hållas efter genom röjning. Näringstillförsel (inklusive tillskottsutfodring av betesdjur) får inte förekomma annat än i undantagsfall eller i mycket begränsad utsträckning.

Vid bete är det värdefullt om hävden planeras så att artrikare ofta torrare delar (eller delar med krävande flora som till exempel fältgentiana) av Natura 2000-området inte betas under försommaren. Detta för att få en god fröspridning och nektar- och pollentillgång för markernas flora och insektsfauna. Enklaste metoden för att åstadkomma detta är att dela in hagmarken i minst två fällor; en torrare artrikare del och en fuktigare mer hävdkrävande del. Under försommaren kan djuren beta i den fuktiga fällan och under högsommaren när flertalet arter har blommat ut och satt frö kan grunden till den torrare delen öppnas och båda fällor betas samtidigt.

Beståndet av tidig fältgentiana gynnas också av sent betespåsläpp. Arten finns idag i delar utav betesmarken, i artportalen är den inrapporterad från den sydvästra hagmarken och hagmarken öster om Galmsås. Fältgentiana återfinns oftast i ogödslade hagmarker med en lång hävdkontinuitet. Den är starkt knuten till de artrikaste gräsmarkerna, vilket tyder på att den är en god indikator på lång hävdkontinuitet. Detta styrks också av att fröbanken i de flesta fall tycks vara kortlivad, vanligen högst tre till fem år. I södra och mellersta Sverige försvinner populationer oftast inom fem till femton år efter upphörd hävd.

Fältgentianan omfattas idag av ett nationellt åtgärdsprogram. Fältgentiana är mycket beroende av att hävden sker på ett bra sett. Detta innebär i princip att hävden ska medge tillräcklig fröproduktion, bortföra tillräckligt med biomassa för att förnan ska vara så pass liten att groddplantor kan etableras, samt hålla vegetationen tillräckligt låg under sommaren för att fältgentianan ska kunna växa till sig. Beroende om fältgentianan i området är *tidigblommande* (*spp. suecica*) eller *senblommande* (*spp. campestris*) behöver hävden planeras lite olika. Senblommande populationer gynnas av bete som innebär att de flesta plantor undgår bete innan frömognad. Sådant bete kan åstadkommas genom sent betespåsläpp, exempelvis från slutet av juli-början av augusti, med så måttlig intensitet att det tar åtminstone till mitten av september innan vegetationen betats ner. Anledningen till att inte vänta med betet till efter frömognaden, vanligen i slutet av augusti, är att rosetterna då tvingas växa i hög vegetation större delen av sommaren, vilket ger små rosetter och plantor.

Trumgräshoppan trivs bäst i solöppna torra marker med sydlägen. Åtgärder som görs för att gynna trumgräshoppan behöver därför utföras i solexponerade lägen. Exempel på åtgärder som kan utföras i hela eller delar av Galmsås Natura 2000-område som gynnar trumgräshoppan är att frilägga sand/jordblottor, fortsatt bete (marken ska gärna vara väl avbetad), bränning och röjning av igenväxningsvegetation. Ett visst inslag av träd och buskar ska finnas kvar i betesmarken eftersom arten ofta använder dessa som övernattningsplatser. I Natura 2000-området är arten främst påträffad i den sydöstra hagmarken vid Åsen och Hagmarken sydöst om Galmsås.

Fornlämningar eller kulturhistoriska spår (till exempel stensättningar, gravfält, stenmurar och rösen) behöver årligen synliggöras genom att gräset intill hävdas och att igenväxning eller träd röjs bort, med fördel under

Länsstyrelsen Östergötland

sommarhalvåret. Träd som skjuter rotskott är det bättre att ringbarka, alla träd med höga naturvärden eller hamlade träd ska dock lämnas kvar. Död ved, röjningsrester eller andra upplag ska inte lämnas på eller invid fornlämningar. Inför större röjningsarbeten eller restaureringar behöver kända lämningar i området markeras och utförarna informeras om fornlämningarnas läge och typ, för att lämningarna inte ska skadas

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandestatus beskriver läget för naturtyperna i landet som helhet, medan *bevarandetillståndet* beskriver aktuellt läge inom Natura 2000-området. Dessa beskrivs närmare under respektive naturtyp och art längre fram i planen. Här redovisas en sammanställning av bevarandetillståndet inom området.

Gräsmarkerna i Galmsås hyser idag en artrik flora som är spridd i stora delar utav Natura 2000-området. I Natura 2000-området återfinns 21,3 hektar av olika gräsmarksnaturtyper. Under förutsättningen att det finns effektiva spridningsvägar mellan närliggande hagmarker, är troligen området av tillräcklig storlek för de typiska arternas långsiktiga fortlevnad. Bevarandetillståndet för varje enskild naturtyp preciseras i kommande naturtypsstycken.

Tabell 2: Naturtypsareal och förekomst av Natura 2000-arter (ej fåglar) inom Natura 2000-området. **Blå färg** innebär en förändring av art- eller arealförekomst jämfört med regeringsgodkända uppgifter angivna inom parentes. Länsstyrelsen kommer att föreslå förändringarna vid lämpligt tillfälle. *) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete. Prioriteringen kan skilja sig från prioriteringen i det specifika området.

Naturtyp/art	Hektar/Förekomst	Bevarandetillstånd
6270 - *Silikatgräsmarker	20,7 (22,3)	Tillfredsställande
6410 - Fuktängar	0,6	Otillfredsställande
Annan naturtyp	4,8	
Total areal	26,1	

Uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Uppföljning av skötseln, som är en viktig del i bevarandemålen, kommer delvis att kontrolleras via den ordinarie kontrollverksamheten för miljöersättningsåtaganden, men bör även följas upp för länets samtliga områden med hävdbehov genom regelbundna analyser för att se vilka områden som ingår i jordbruksblock med miljöersättning.

Fältgentianan och trumgräshoppa omfattas av ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP). Länsstyrelsen i Östergötland följer upp arten med hjälp av frivilliga insatser från allmänheten (så kallade "floraväktare") som besöker flera utav länets lokaler årligen. Trumgräshoppa övervakas i dagsläget regelbundet av Länsstyrelsen på tolv lokaler (platser) i länet. Utöver detta görs även kortare uppföljningar efter projekt eller riktade åtgärder/insatser.

6270 - Silikatgräsmarker

*Nuvarande arealen 20,7 ha är i ännu inte fastställd i regeringsbeslut
Arealen 22,3 ha är fastställd i regeringsbeslut*

Beskrivning

Naturtypen silikatgräsmarker består av öppna betesmarker på silikatrika jordar med högst 30 % krontäckning av träd och buskar. Fältskiktet är artrikt och har ett stort inslag av hävdgynnade arter som trivs på kalkfattig och näringsfattig mark. Artrikedomen är uppkommen ur en lång period av hävd och naturtypen är beroende av en fortsatt beteshävd. Vegetationens sammansättning varierar beroende på underlag och geografisk belägenhet. Silikatgräsmarkerna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Bevarandemål

Arealen av silikatgräsmarker (6270) i Natura 2000-områdena ska vara minst 20,7 hektar. Regelbunden hävd ska prägla naturtypen. Träd- och buskskiktet ska vara olikådligt och arter som tillsammans ska finnas och utgöra ett enstaka till måttligt inslag i naturtypen är ek, oxel, ask, lönn, lind, asp, al, sälg, en hassel samt fruktbarande/blommande träd och buskar. Mindre ytor med blottad mark är ett positivt inslag.

Ett flertal typiska arter av kärlväxter (till exempel fältgentiana och solvända) och insekter (till exempel bastardsvärmare) ska förekomma i sådan omfattning att dessa kan fortleva långsiktigt i området.

Artsammansättningen och näringstillgången ska vara naturlig samt att ingen betydande igenväxning finns i naturtypen.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Ett stort antal typiska kärlväxter med höga naturvärden förekommer i silikatgräsmarkerna som historiskt troligen har brukats som slåtteräng. Silikatgräsmarker har tyvärr nationellt en fortgående negativ utveckling och bevarandestatusen anses som dålig. Förekomstarealen i boreal region är idag 126 000 hektar. För att uppnå en gynnsam bevarandestatus i samma område har ArtDatabanken (2013) uppskattat att det behövs 380 000 hektar av naturtypen.

Naturtypen (6270) i Natura 2000-området hävdas genom bete och ingår till stor del i miljöersättningsåtaganden (2016), det finns även ett artrikt fältskikt med ett bestånd av fältgentiana. Skötseln är generellt god och bevarandetillståndet anses som tillfredställande.

6410 - Fuktängar

Arealen 0,6 hektar är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Marken är fuktig med ett stort inslag av kalk, lera eller torv. Floran på fuktängar är uppkomna ur lång hävdkontinuitet och naturvärdena är beroende av fortsatt skötsel i form av slåtter eller bete för att naturtypen ska kunna bevara sina värden. Dessutom ska träd- och buskskiktet vara öppet för att bevara naturvärdena (under 30 % krontäckning). Bland annat hör flera småvuxna starrarter till de typiska arterna i naturtypen. Fuktängarna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. De har också mycket stor betydelse för fågellivet.

Länsstyrelsen Östergötland

Bevarandemål

Arealen av fuktängar (6410) i Natura 2000-områdena ska vara minst 0,6 hektar. Regelbunden hävd ska präglade naturtypen. I strandlinjen mot rinnande vattendrag ska det finnas ett träd och buskskikt som skuggar skapar död ved i det rinnande vattendraget, i övrigt ska naturtypen vara öppen med enstaka träd och buskar med höga naturvärden. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och vattenståndet ska tillåtas variera naturligt. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller djupa körspår som medför negativ påverkan. Typiska arter inom gruppen kärlväxter (till exempel jungfru Marie nycklar) ska förekomma i sådan omfattning att dessa kan fortleva långsiktigt i området. Artsammansättningen och näringstillgången ska vara naturlig.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka naturtypen negativt utöver den generella hotbilden på sidan 6:

- Dräneringar som torkar ut naturtypen.

Bevarandeåtgärder

Idag ingår inte hela fuktängen i miljöersättningsåtagande (2016), men eftersom resterande delar av hagen ingår i ett åtagande är skydd och skötsel av fuktängen i praktiken så gott som reglerad. Utifrån satellitbildstolkning (2015) syns det att trädskiktet är relativt tätt och behöver glesas ur (förutom vid bäcken). Efter en utglesning av träden kan naturtypen troligen åter ingå i ett miljöersättningsåtagande.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Naturtypen fuktängar (6410) har nationellt en fortgående negativ utveckling och bevarandestatusen anses som dålig. Förekomstarealen i boreal region är idag 27 400 hektar. För att uppnå en gynnsam bevarandestatus i samma region har ArtDatabanken (2013) uppskattat att det behövs minst 110 000 hektar av naturtypen.

Naturtypen (6410) i Natura 2000-området hävdas genom bete men drygt 50 % ingår inte i ett miljöersättningsåtagande (2016). Bevarandetillståndet anses därför som otillfredsställande.

Kartor

Kartor som visar områdets läge, yttergränser, naturtypernas utbredning, samt äldre ekonomiska kartor finns sist i planen.

Dokumentation

Webbsidor/databaser:

Artportalen, <https://www.artportalen.se>, (2017-11-14).

Länsstyrelsen Östergötland, <http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland>, (2017-11-14).

Naturvårdsverket, <http://www.naturvardsverket.se/>, (2017-11-14).

Skyddad natur, <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>, (2017-11-14).

Ängs- och betesmarksinventeringen (TUVA), <http://www.jordbruksverket.se/> (2017-11-14).

Dokument:

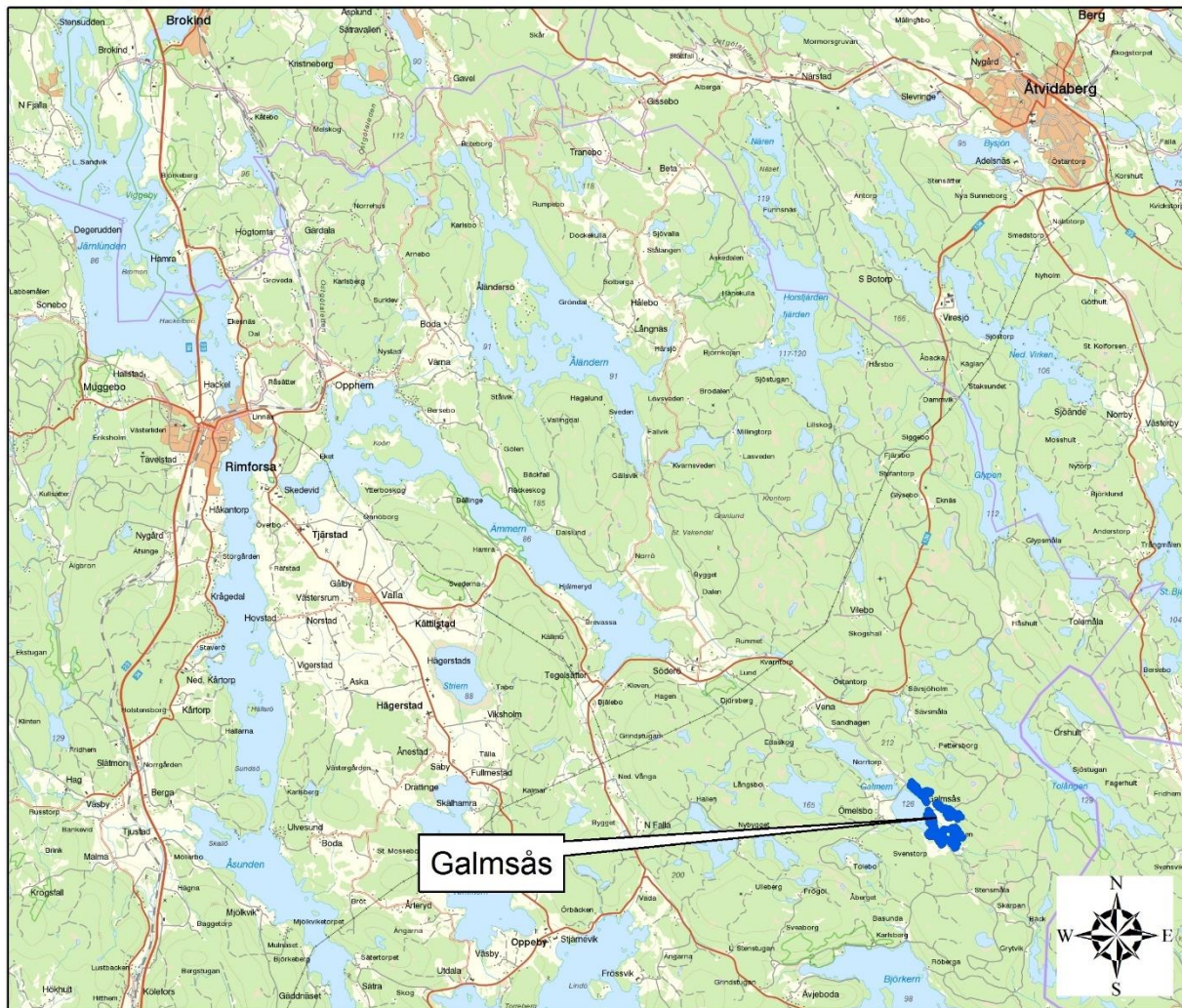
Länsstyrelsen, (2006), Bevarandeplan för Galmsås SE0230231.

Wenche Eide (red.), Arter och naturtyper i habitatdirektivet - bevarandestatus i Sverige 2013, ArtDatabanken SLU, Uppsala, 2014.

Naturvårdsverkets vägledningsdokument för naturtyper och arter.


Länsstyrelsen Östergötland

Topografisk karta



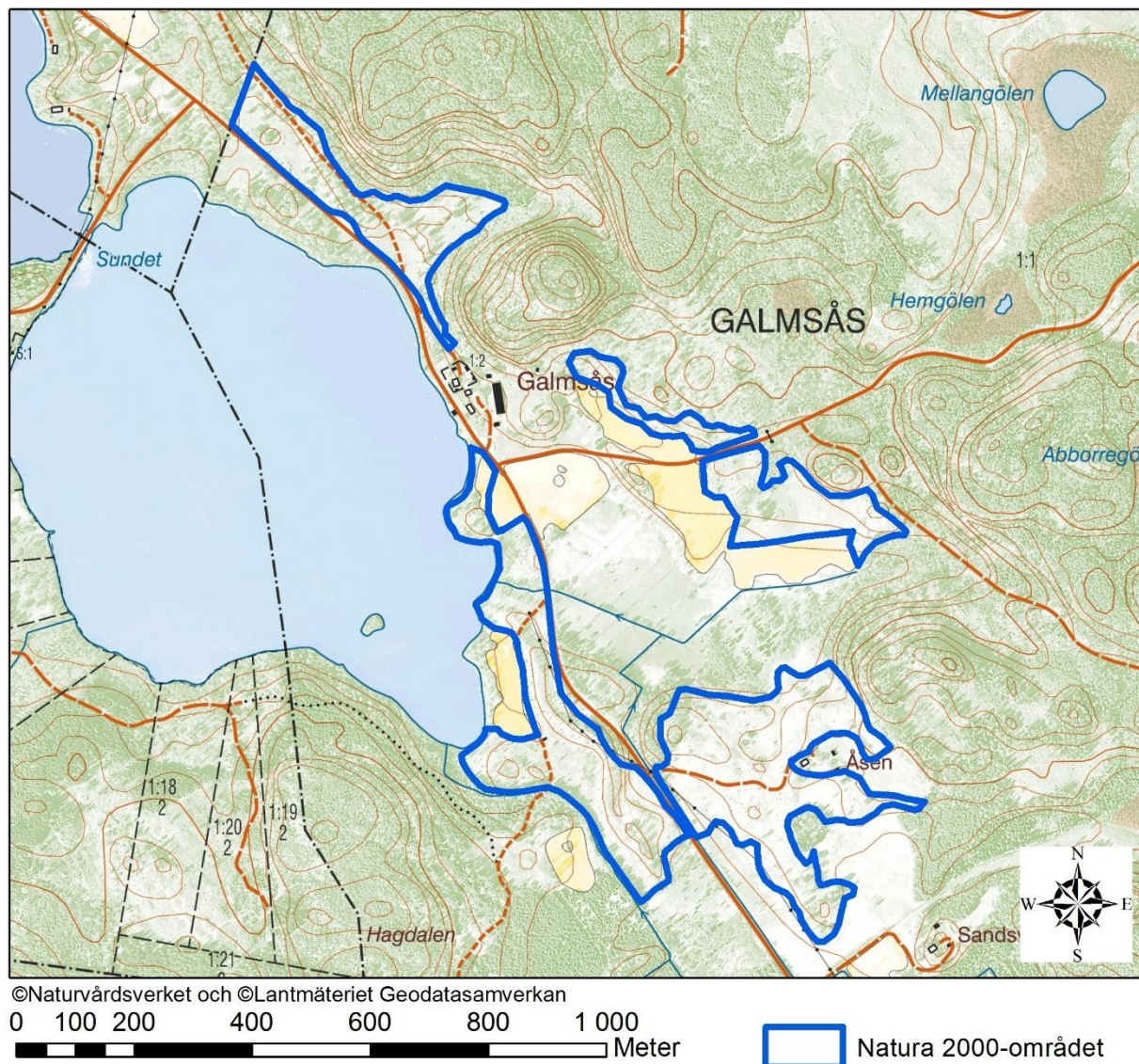
©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 2 4 8 12 Kilometer

 Natura 2000-området

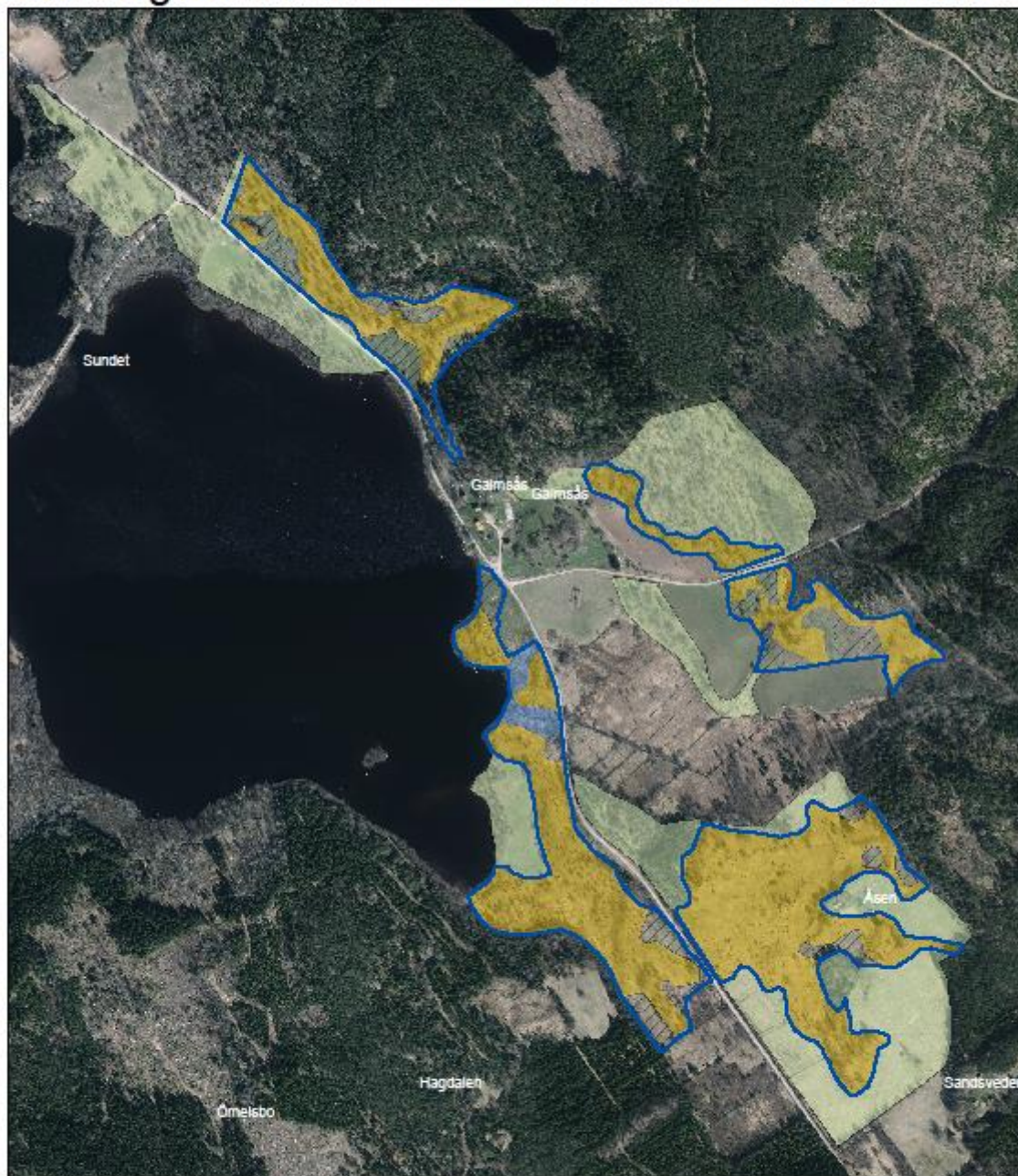
Översigtskartan visar att Galmsås ligger söder om Åtvidaberg och sydöst om Rimforså.

Ekonomisk karta från 30- och 40-talet



Fastighetskartan visar yttergränserna för området.

Natura 2000-naturtyper inom Natura 2000-området och angränsande marker med kända naturvärden



0 90 180 360 540 Meter



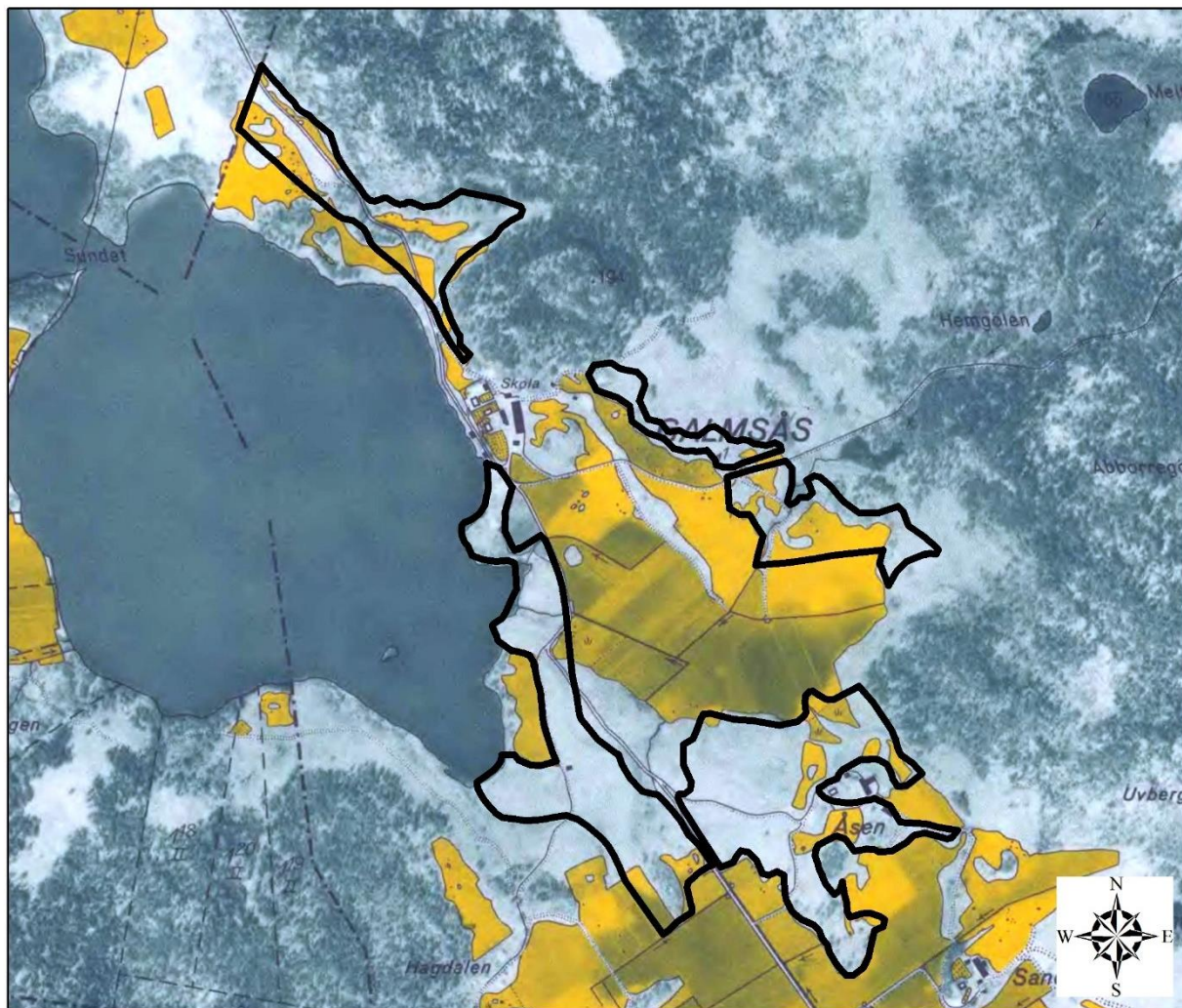
© Naturvårdsverket, © Länsstyrelsen Östergötland &
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

1:8 200

-  Annan naturtyp
-  6270 - Silikatgräsmarker 20,7 hektar
-  6410 - Fuktängar 0,6 hektar
-  Natura 2000-område (SCI)
-  Angränsande marker med naturvärden



Ekonomisk karta från 30- och 40-talet



©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

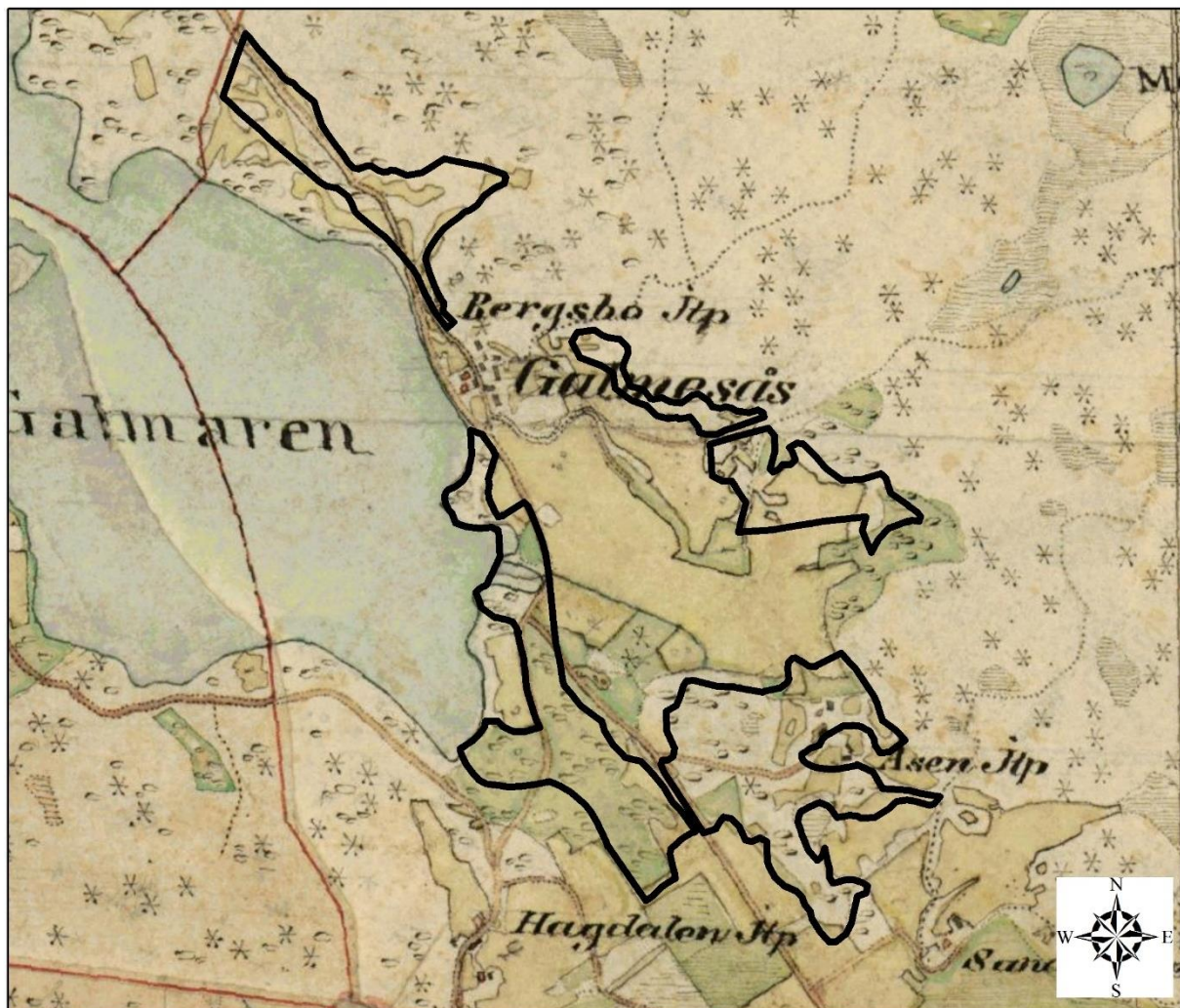
0 100 200 400 600 800 1 000
Meter

 Natura 2000-området

Den ekonomiska kartan från 30- och 40-talet visar att delar av området varit åker.

Länsstyrelsen Östergötland

Häradskarta



©Naturvårdsverket och ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 100 200 400 600 800 1 000
Meter

 Natura 2000-område

Häradskartan, från slutet av 1800-talet, visar att delar av området varit lövklädd ängsmark, delar åker och andra delar trädklädd utmark.

Gul mark är åker, grön är slätteräng och vit är utmark (skog och hagmark). Små stjärnor visar var marken är barrträdklädd och små ringar var den är lövträdklädd.